

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYE ALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felzárólamások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos peitsor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezlszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Rimaszombat, 1888. január 22.

A közművelődés előmozdítására szolgáló intézményeink között bizonyára egyik legfontosabb tényező a kaszinó. A legnagyobb magyar is, midőn hazánk és nemzetünk reorganizációjának titáni harczához hozzá fogott, az ország fővárosában létesítendő nemzeti kaszinókat kereste működésének egyik leghatalmasabb támasztó pontját, melynek tagjai között, mint a nemzeti legintelligensebb elemében, kivivandó eszméinek magvát elhíntse s ez által törekvéseinek proselytákat szerezzen. És nem csalódott. A pesti nemzeti kaszinó sok nemes eszmecserének, sok küzdelemnek lön győzelmes színtere, melynek példájára a vármegyék esomópontjain is hasonló egyesületek alakultak. Ez hozta létre a mi kaszinónkat is, mely ide s tova új jubileumra készülhet, miután egyike a legrégibbeknek, melyek a pesti nemzeti kaszinó megalakulását nyomban követték. A mi kaszinónknak tehát nagy és érdekes multja van: a forradalom előtti reform-eszmék falai között élénk viszhangra leltek; átélte a negyvennyolcadiki nagy nemzeti tragoédiát; végig szenvedte a passzív ellenállás korszakát — s e küzdelmek koronként megzsibbasztották ugyan tagjait, de mint egy poraiból föléledt phönix, kaszinónk, az elnyomás korszakából s új életre kelt.

Társas életünk e fontos intézménye életéről és tevékenységéről adott számot e hó 15-én lefolyt közgyűlésen a Török János vezetése alatt álló választmány.

A közgyűlés élén álló egyének gyakran vannak gáncsnak kitéve, — a min különben nem is esodálkozhatunk, a mennyiben alkotmányos gondolkozásu, egészséges társadalomban ellenőrző ellenzéknek mindig lenni kell, mely hatalmának súlyát mindig éreztesse ott, a hol a viszonyok megkövetelik, — s így azok nézete felett sem törhünk pálczát, kik e közgyűlésen a kaszinónak új igazgatóság alá való kerülésében reménykedtek. De kaszinónk nagy emlékü multjához képest ez alkalommal is élénk tanujelet adta annak, hogy hagyományaihoz ragaszkodik s oly egyénekre adta szavazatát, kiknek lehetnek hibáik, de azokat érdemeik szörösen felülmulják.

Mi a választás felett nem akarunk dythiram-

bot zengenü, — azonban nem mulaszthatjuk el kiemelni azt, hogy az, a ki a kaszinó igazgatóságát már kilencz éven át úgy viselte, hogy e korszak eme fontos kulturális intézményünknek minden tekintetben előnyére vált, megérdemlett elismerésben részesült akkor, midőn az olvasó egyesület vezetésével újabb három évre megbízott. De ha már dythirambot zengenü nem akarunk, mindzen által az érdemek előtt meghajlunk, tesszük ezt azon reményben, hogy — az ellenzéknek is némi szolgálatot téve — kaszinói életünkől oly bajokat is említhessünk föl, melyeknek orvoslása az újjáalakított választmány feladata lesz. Első e bajok között a könyvtár kérdése. Kevés kaszinó van hazánkban, mely gazdagabb s értékesebb könyvtárral rendelkeznék, mint a miénk, — de talán még kevesebb azok száma, melyekben oly kevésbé lehetne eligazodni mint a miénkben.

A könyvvásárló bizottság feladatát hiányosan teljesíti; a könyvek szakszerű rendezése és lajstromozása is tetemes kívánni valót hagy fenn. Bizonyos hirlapok évfolyamait elárverezik s így az annyira fontos hirlapkönyvtár létesítésének eszméje csak a jövő feladatai közé tartozik. Az olvasó-terem szűk . . . stb. Mindezek oly bajok, melyeken segíteni az új érának kell, annyival is inkább, hogy a kaszinóknak hivatása ma is az, a mi Széchenyi korszakában volt, terjeszteni és ápolni a közműveltséget, — a esemélet terebélyes fáva növelni s arról a reményeknek megfelelő édes gyümölcsöket szakitani.

Nem kételkedünk abban, hogy a kaszinó volt választmánya maga is érezte és tudta a tenai valót, de a kényszerű beruházások kezét kötve tartották. És e kényszerű beruházásokban — örömmel ismerjük el — oly kötelességet teljesítettek intézetünk vezetői, melyeket előrehaladott társadalmi műveltségünk mulhatlanul megkövetel — s ha olvasó termünk szűk is (mi az értelmiség fejlődését mutatja), van kellően butorozott játék- és társalgó termünk; melyeknek nem utolsó díszét képezik hazánk és megyénk nagy szülőtteinek sikerült életnagyságu képei. E tekintetben tehát az igazgatóság megoldotta feladatát s most már nincs egyéb hátra, mint a magasabb szellemi fejlődés tényezőinek eme-

lése. Ha a legközelebbi három év lefolyása alatt a legfontosabb lépések erre megtétnek: kulturális intézetünk vezetői a legmegnyugtatóbb öntudatban adhatják vissza mandatumait azoknak, a kiktől nyerték. Addig hát: for ever!

Néhány szó Szabó József „válasz”-ára.

Már a mult év utólján hallottam volt, hogy a „Gömör-Kishont” hasábjain, a rimaszécsi lelkész jelölésre vonatkozólag Szabó József tollából egy czikk jelent meg, mely a törvényellenes eljárást védelmébe veszi, és felhívja az ellen véleményüket tiltakozásuk okainak előadására. Utánjárásom mellett sem tudtam ama cikket magában foglaló számot megkapni, így arra nem válaszolhattam. Aztán nem sokára értesültem, hogy Borbély László ur, az érdemdus veterán bajnok, az egyházi életbe szerzett gazdag tapasztalásainak tárházából merítve, egy régibb egyházkerületi határozat felemlítésével is támogatva az újabb szabályrendeleteket, igen ildomosan válaszolt Szabó József felhívására.

Befejezettnek tartottam ezzel a vitát e lapok hasábjain. De ime egy ismeretlen jó barátom szívesességéből megkapom a „Gömör-Kishont” ez évi 2-ik számát, olvasom a „válasz a teleletre” című cikket, az abból kirívó kiesinylő hang készlet néhány szóban válaszolni.

Igaz, hogy a rimaszécsi jelölésnél „magas tudományok által többek felett tündöklő” egyént a jelelő bizottság nem mellőzött, mert olyan a pályázók közt nem volt egy is. Mit is keresne a magas tudományu férfiú egy olyan egyházközségben, mint Rimaszécs, a hol a lelkésznek majd minden idejét az egyházigazgatás dolga vevén igénybe, szélesebb mezőn buvárkodni, vagy épen a tudományt előbb vinni lehetetlen. A magasabb tudományyal ékeskedő, az apróbb, nagyobb kellemetlenségektől ment, miveltebb, ennél fogva méltánylább közönségű, magános egyházközség után eped. De meg a legujabb egyházi törvények nem csupán a világra szóló tudományosságban keresik s találják fel az érdemet. Így szól ugyanis az 1882-ben hozott egyházi törvény 186. §-a: „A lelkészválasztásra nézve általános elvként megállapítatik, hogy a rendes lelkészeknek pályájukon szerzett érdemeik, az egyházak gondozásában elért kitünő siker, és huzamosabb időn át híven teljesített szolgálata, méltánylásban részesüljenek.” Gyakorlat teszi a mestert, mintha ezt mondaná.

Es midőn több évi kifogástalan gyakorlattal jelenik

T Á R C Z A.

Mondjad. . .

— Jeiteles. —

Mondjad a madárnak: repülj kalitkába!
Azt feleli néked: hogy lennék oly kába?
Levegő kell nékem, hol szabadon szállok,
A hol játszi kedvel, vigan hangiesőlok.
Nem nem, nem, nem!
Szabadság nélkül élni győtrelem.

Mondjad a virágnak: napsugárról jöjj be!
Azt feleli néked: inkább temetőbe
Napsugárt kell szívni mélyen e kehelynek,
Ez fest ragyogóvá és azok nővelnek.
Nem, nem, nem, nem!
Napsugár nélkül élni győtrelem.

Óh mondjad a szívnek: légy hideg, mint a jég!
Azt feleli néked: nincs annyi ajándék.
Lángoló szerelem, legszentebb jószágom,
Ez vezérli éltet, erre, erre, vágyom.
Nem, nem, nem, nem!
Szeretlem nélkül élni győtrelem.

Szuha y Benedek.

Gyorsírás hazánkban.*)

Ugy hiszem, ma már felesleges volna a gyorsírás hasznát és sokféle alkalmazását fejtegetni, mert bizonyára senki sincs, aki ezt kétségbe vonná. Nem is ennek bizonyítására vettem a tollat kezembe. Csak a historikus és

statistikus szerepét akarom betölteni. Némi képet óhajtok feltüntetni a gyorsírás állapotáról hazánkban, a mennyire a rendelkezéseimre álló adatok alapján tehetem.

A gyorsírásnak már a rómaiaknál is van ugyan nyoma, de ez az ujkori gyorsírással semmi összefüggésben sincs. Ennek alapját a modern parlamenti élet képezi. A rögtönzött viták megörökítésének szüksége hozta létre, de legujabban e szűk körből kilépve a mivel világ köz- és magánéletében is tért hódított magának. S bár nem kecseltelhetjük magunkat azzal, hogy azon állapota, melyet koszerus regényírónk „A jövő század regényében” rajzol, már akkor csakugyan bekövetkezik, de bizonyára a tudományok mind nagyobb fejlődése és elterjedése mellett a gyorsírás ismeretének szüksége is mind nagyobb leand.

Mint a parlamenti élet, úgy szüleménye, az ujkori gyorsírás is Angol- s Franciaországból ered. A nevezetesebb férfiak, kik annak megalkotásán fáradoztak: Mason (1682), Taylor (1788), és Pitman (1837) Angliában, Bertin (1792) és Prévost (1827) Franciaországban. Majd Németországban Gabelsberger (1817) és Stolze léptek fel új rendszerekkel több mások között.

Hazánkban először az 1832—36-iki országgyűlésen alkalmazták a gyorsírást, még pedig Taylor rendszere szerint, midőn két gyorsíró jegyzései alapján adta ki az országos szereplését ekkor kezdő Kossuth Lajos az „Országgyűlési Tudósítások”-at.)* Ezóta minden országgyűlésünkön működtek gyorsírók, de a nagy közönség körébe csak 1861. óta hatott ki a gyorsírás ismerete. Az ez évi szep remények közt megnyitló országgyűlés újabb tért nyitott számára. Legjelesebb országgyűlési gyorsírónk ekkor a már 48 előtt is működő Hajnik Károly, a Taylor rendszer híve volt. Majd új rendszerrel lépett fel Gászner Lajos, ki a Gabelsberger és Stolze-rendszerek előnyeit akará egy új gyorsírásban egyesíteni, de ezéja nem sikerült. Ekkor alapították az első magyar gyorsíró társulatot is „Általános magyar gyors-

író egyesület” czímmel, mely minden nálunk akkor ismert gyorsírás híveit magába fogad s egyesíteni törekedett, de éppen e miatt igen esekély tevékenységet fejthetett ki.

A sikertelen egyesítési törekvések közt csakhamar a két fő német gyorsírási rendszer válik ki s nyer legnagyobb elterjedést. Mindkettő ugyanazon évben (1863.) jelent meg: Gabelsbergeré Markovics Iván s Stolzeé Fenyvessy Adolf áttételében. Ugyanez évben alapította Dr. Szombathy Ignác a „Gyorsírást” czimű első magyar gyorsírási szaklapot, mely úgy, mint az általános egyesület, szintén mindenféle gyorsírás művelését felölelte, de már második évében a Gabelsberger-Markovics félehez csatlakozott. 1863-ban kezdik e gyorsírási rendszert tanítvázeinkben is tanítani, még pedig 3 intézetben 90-en tanulták. Ez évtől számíthatjuk tehát 2 gyorsírási rendszerünk kezdetét hazánkban s így épp mostanában töltik be nyegyedszázados pályafutásukat.

De a két tábor hívei közt erős harez, éles viták keletkeztek. Mindkét fel saját rendszerét állítja jobbnak s így nem következhetett be a kívánt egyesülés. Az általános egyesület, mely erre törekedett, fennállott ugyan 1867-ig, de a Gabelsberger-Markovics-rendszer számára 1864-ben a „Bécsi magyar gyorsíró egyesület”-et alapították a Bécsben lakó Markovics és társai. Ez a „Gyorsírást”-ot is Bécsbe költözteté s hivatalos lapjává tette; tevékenységben pedig csakhamar tulszárnyalá a régibb budapesti egyesületet. E tevékenység ellensúlyozására alapítá Fenyvessy saját rendszere szaklapját, a „Magyar Gyorsíró”-t 1865-ben.

Az így kifejtett küzdelem megbuktatá az általános egyesületet s így mindkét tábor külön tömörült. A Gabelsberger-Markovics rendszer hívei a „Budapesti magyar gyorsíró egyesületet” alapították s visszahozák Bécsből szaklapjukat, mely ezóta „Gyorsírási lapok” czímmel folytatja pályáját.

E közben a gyakorlat terén is nagyobb lendületet nyert a gyorsírás az országgyűlési gyorsíró intézet 1865-iki

*) A „Gyorsírási Lapok” 1884—7. évfolyamai és „Nagy Sándor. A gyorsírást történelmének vázlata” alapján.

*) Horváth Mihály. 25 év Magyarország történetéből. I. 307. l.

meg valaki a pályázatok felnyílt sorompói előtt, valamivel még is csak több érdeme van, mint annak, ki csupán előkészítőségének jelességét igazolhatja. Ily értelmezés mellett van a korban is érdem, és csak az élet hajnalán álló ifju szólhat, ítélhet a felett kiesynylőleg.

Aztán meg az érdemfokozatok felállításánál nem lehet figyelmen kívül hagyni a valódi papi jellemet. Kivált a reform. lelkész mind e eselekedete által azt tartozik be bizonyítani, hogy ő nem béres szolga, hanem hivatott vitázni az urnak, ki ha egy helyen pályatért talált, azt csak erőnek kipróbáltatása után, és csak is az élet szükségek kényszerítése folytán hajlandó elhagyni. A ki egy helyen egy szólnán még lobogóját sem ösmertette meg, már is odaib siet, az élbe méltán sorozható az a korra idősebb, a ki több éven át híven megállta helyét. Szerintem, a szereten sietők élbe akar némi akadályt gördíteni a „gondolati képtelenség”-gel vádolt szabályrendelet, mely legalább két évi egy helyben maradást követel. Hogy erre nem gondolt az élet hajnalán álló ifju, azon nem lehet esodálkozni.

Nagy szerenese ránk, magasabb tudománnyal nem dicsékedhetők nézve, hogy a valódi érdemjegy osztogatás nem az élethajnalán álló, a pajtáskodás érzetétől vezetett ifjakra, hanem az élet iskolájában jártas, tapasztalt, nem az egyesek érdekét, hanem az elveket védő férfiakra bízott, azok fogják a szellőztetett ügyet is végleg eldönteni.

Seres József, ref. lelkész

Zárszó Sz. J. urhoz.

Sz. ur velem szemben a nyilvánosság jogát vitatja. Teljességgel nem vonom én azt kétségbe, s nem is vontam soha, hogy a Sz. ur által felvetett egyházi jellegű kérdéshez bármely oldalról, bárkinek is hozzá szólni joga ne volna: sőt éppen ezen senki által kétségbe nem vont jog érzetéből kifolyólag mondtam e becses lap legközelebbi számában, hogy az ügy itteni feszegetéséhez nincs semmi kedvem (habár jogom lehetne is ehhez.) s hogy különösen némely kényes természetű részletei miatt inkább illetékesnek tartom ennek eldöntésére egyházi forumainkat.

Sajnálom, de kérdéseimre adott feleletei sem elégitnek ki, s nem nyugtatnak meg teljesen. Mert még ha az ön szerinti „hibás törvényt a gyakorlatban érvényesíteni bűn lett volna” is: autonómikus, — alkotmányos felfogás szerint még akkor sem volt helyén a törvény korlátait túllépni, — bármilyen legyen is valakinek egyéni meggyőződése, — még akkor is alkalmat kellett volna előbb venni a törvény végrehajtásával megbízottaknak arra, hogy az ennek szerkesztésére, — ennél fogva megsemmisítésére — nézve is a zsinat által megbízott felsőbb forum — az egyházkerület — abba bele tekinthessen: s azon speciális esetre nézve, mely azt felszínre hozta, csak azután lett volna érdemleges intézkedésnek ideje és helye. — Akkor tudnánk mi megnyugodni; akkor nem lenne több hozzá semmi szavunk, még ha a Sz. ur kedre szerint történnék is aztán annak lebonyolítása. — Addig nem hiszem, bármily erősen állítja is, hogy hasonló helyzetben megtudna nyugodni Sz. ur is; nem hiszem, hogy aki a felebaráti kötelesség érzetéből kifolyólag oly heves szószólója tulleni az általa vélt igazságnak, annyira hajlandó lenne elhanyagolni a maga iránti kötelességet, hogy legalább is ily formán fel ne kiáltana: jaj nekünk, ha a zsinat által nagy áron hozott, s érvényben lévő, szentesített törvényt kellő tiszteletben nem tartjuk, s ennek figyelembe nem vételére példát mi magunk mutatunk!

Egyébiránt megjegyzem, hogy a szerkesztő ur szives kérelmét is figyelembe véve ez ügyben utó szavam ez Sz. urhoz. — Még csak azt engedje meg, hogy korom által szerzett egyedüli érdememmel fogva is följogosítva érezsem

magam azon szerény tanácsadásra, miszerint sokkal jobb lesz jövőre általánosabb, — közérdekűbb dolgok vitatása körül gyakorolni nyilvánossághoz való jogát, s ehhez fölhasználni drága idejét és tehetségét. — Akkor majd én is megnyugvást találok; s ilyekezni fogom teljesíteni — mint eddig, ugy ezután is — a rám néző kötelességeket. Béke velünk!

Kisfalusi pap.

Inter duos litigantes.

Most már igazán két perlekedő közé szorultam. A különbség csak az, hogy ezek nem egymást támadják, hanem közös erővel az én szegény fejemet veszik kereszt-tűzbe. Holott mit vétettem?

Nézzük csak a „Néhány szó” nyílt sisakos (a mit én nagyra becsülök) írójának vádjait: hogy én kiesynylőleg itéltem meg az érdemes kort; hogy teljesen figyelmen kívül hagyom a valódi papi jellemet; hogy — úgy látszik erre nagy súly van fektetve — a pajtáskodás érzete vezet, s végül a mi legfőbb, hogy az élet hajnalán álló ifju vagyok. — Ennyi temérdek vád! Es én még sem roskadok le. Ime a mi fentart:

Azt mondtam, s azt mondom most is, hogy pusztán csak a leélt évek számát mutató korban annyi előny rejlik, amennyi éppen elégséges ahhoz, hogy a kevesebb életidejű embereket öcsémnek vagy hugomnak cizmezhesse. — Ha érdem járul hozzá? Ugy a kor csak fokozza az az iránti elismerésem. De hát kérdem: mellőzte-e a bizottság, annál a sokat hánytorgatott rimaszécsi jelölésnél az érdemes, huzamosabb és hiv. szolgálatot? Hangsúlyozom, hogy hiv. mert a hívságos jelzöt nem igényelheti magának mindaz, a ki huzamosabb időt tölt valamely szolgálatban. — En ugy láttam, hogy a bizottság a híven küzdő munkások előtt fölnyitotta a sorompót s hogy egy eddig is derekasan forogólódó, s a papi élet mindennemű terheinek viselésére felvértezett ifju lelkész is becsátott oda, azt egyedül azok nem helyeslik, a kik el vannak fogulva. En is helyesltem. Hát ezzel lehurrogtam az érdemes kort?

De a tisztes papi jellemet is sárba rántottam. Mikor e vádat olvastam, szinte megriadtam tőle. Valódi papi jellem? No igen, mert hát ezt ugy szerzik meg a papok, hogy 10—20 évig nyomorognak egy kolduló egyházban. Meenyire örülnek e fogalmi meghatározásnak a fényes egyházak dús jövedelmű lelkészei! Azokat talán nem ékesíti a papi karakter? De ne bolygassuk e kérdést. A vádat visszautasítom. En a papi jellemet más mértékkel mérem, s az ur szolgálai mindenikénél feltételezem.

Hogy pajtáskodom is? Nem ismeri Seres ur azt a viszonyt, a mely köztem és Vattay között van. A kik ismerik, megmondhatják, hogy az semmivel sem több, mint még a per te bizalmasság kötelekeim is kívül álló atyafiságos szeretet. — Ugyan mit szólna hozzá, ha én viszont és jogosan az érdekeltség, s a vele kapcsolatos elfoglaltság vádját hangoztatnám?

Ifjuságomra nem találok mentő szavakat. Lehet, hogy én a hajnal bíbor piros fényében sok dolgot rózsaszínben látok, de hát a hajnal údító harmateseppeket is szől, míg a délre hajló nap nemcsak érlel, de hervaszt is. A Seres ur napja gyilkos fényt lövel, s én enyhítő harmat csepjeimet viszem ellenébe. Bár ha megennyhülne!

Végül nekem, a ki az élet hajnalán álló ifju vagyok, jól esik hivatkoznom egyházunknak számos kipróbált, megderesedett fűrtű, sőt az élet alkonyán álló bajnokaira, kik mint a tények igazolják, minden érdek nélkül éppen ugy gondolkoztak, s gondolkoznak mint én.

következménye. De a következő években ismét hanyatlak e szám, a mit az ismeretes magyar számlaléknak tulajdoníthatnak. 1872/3-ban 1860 ra, sőt 1874/5-ben 720 ra szállt alá, míg nem 1880/1-ben már ismét felülhaladja a 2 ezret és 1884/5-ben 2599-re emelkedik. Érdekesnek találom itt felemlíteni, hogy a helybeli egy. prot. főgymnasiumban is már évek óta bar némi megszakításokkal, előadatik a gyorsírás.

Mint az országgyűlési gyorsíró intézet a gyorsírás gyakorlatának, ugy a terjesztésének központja a budapesti magyar gyorsíró egyesület. Megalapítása óta folyton gyarapodva, ez képezi az összekötő kaptatót a fővárosi és vidéki gyorsírók között. Védnöke Visontai Kovács László, a képviselőház házagnya, ki a gyorsírás kiváló pártfogója; tagjainak száma 280, ezek közt 13 tiszteletbeli tag, mint a kik a gyorsírás terjesztése körül szereztek kiválóbb érdemeket, és 12 vidéki gyorsíró-kör szerepel mint tag. Hivatalos lapja a „Gyorsírászi lapok” melynek társalapja a „Gyakorló gyorsíró.” Az első az alsóbb fokú levelezési gyorsírással, a másik a levelezési írás mellett párhuzamosan a magasabb fokú s merész rövidítéseket megengedő vita gyorsírással adatik ki. A rendszer harmadik lapja a „Fővárosi Gyorsíró,” mely Forray Soma tulajdona, de az egyesülettel oly szerződéses viszonyban áll, hogy az egyesület tagjai azt is, mint az előbbi kettőt évi tagsági díjak fejében kapják. E lap szépirodalmi olvasmányokkal szolgál gyorsírással irva. Hasonlóképpen gyorsírás olvasmányok kiadása s így a gyorsírás irodalom gyarapítása a ezéja az egyesület irodalmi vállalatának, melyet néhány év előtt alapított. Eddig két kötetet adott ki, az egyiket szépirodalmi, a másikat történelmi tartalommal. — Másnemű eszköze a gyorsírás terjesztésének a versenyírások, melyeket az egyesület évenként rendezni szokott. Már is több alapítvánnyal rendelkezik, melyeknek kamatait díjúl szokta kitűzni. E versenyeken nemcsak a fővárosi gyorsírók vehetnek részt, hanem a vidékiek is gyorsírás pályaművek beküldése által.

A mult 1887. tavaszán fényesen megünnepelte az

A kisfalusi pap végszavára nincs mit válaszolnom. A multkor feleltem, s azt most is fentartom.

Ez utolsó szám. Hac de re non libet plura scribere. Szabó József.

* * *

(Közérdekű ügyek tárgyalására lapunk hasábjai mindig nyitva állanak. Mig a rimaszécsi pap választás bizonyos általános érdekű elvek, nézetek kifejtésére adott alkalmat, készséggel közöltük a pro et contra felhozott véleményeket. — de már a mult számunkban közölt erre vonatkozó cikk sorai között is oly intentiót láttunk, — mely Sz. J. lapunk belső munkatársának s z e m é l y é t közlebből érdeklik s e czélból, az összeütközést elkerülendő már akkor azon öhajunknak adtuk kifejezést, hogy e tárgyban lapunkban több lépés ne történjék. Nem értünk czélt. Ugyanazon napon lapunk említett munkatársát többen támadták meg s mind a fentebbi cikkekből láthatni, az eszmecsere éppen személy ellen van fordítva. — Az egyházi élet ügyeinek elintézésére van szakavatott organum Budapesten és Sárospatakon is s hisszük szentül, hogy ez organumok sem engednék a vitát személyeskedésig jutni. Annál kevésbbé tehetjük mi, kik nemcsak a megtámadott féllel vagyunk közlebbi viszonyban, hanem olvasóközönségünkkel is, mely elvárja tőlünk azt, hogy hetenként egyszer oly dolgokról refeláljunk melyek a társadalmi élet körében közlebből érdeklik. Mindazon által lapunk szóban forgó munkatársával szemben tartozunk annyi figyelemmel hogy őt a szörványosan felmerülő közvéleménnyel szemben ne rejtjük el a szerkesztő háta mögé s ez okból a fentebbi nyilatkozatoknak még ezuttal is helyet adunk lapunkban kijelentvén, hogy ezekkel a tárgyat részünkről teljesen befeljeztettnek tekintjük. Évvélkapcsolatban a legmélyebb sajnálkozásunknak adunk kifejezést a felett, hogy lapunknak bizonyos érdekelt számai, egyik tisztelt fentebbi cikk-író szerint, csak nagy utánjárással lehetett meggyénk területén megtalálni! Bizony, bizony, nem irigyleendő állapota van a szerkesztőnek és kiadónak!)

Görmörmege népoktatási állapota az 1887. tanevben.

Meggyénk 169,064 lélekből álló lakossága mellett összesíratott 28 351 tanköteles. A lakosságnak 16.7 százaléka, vagyis minden hatodik ember volt tanköteles.

Ezek között volt kor- és nem szerint 6—12 évesig 10,444 fiu, 10,184 leány, 13—15 évesig 4,088 fiu, 3,635 leány; vallás szerint 11,578 róm. kath., 736 gör. kath., 5,406 hely. hitv., 9795 ág. hitv., 836 mózes hitű; nyelv szerint 14,817 magyar, 969 német, 12,465 tót.

Elemi népiskolába járt 9,595 fiu és 9,500 leány, összesen 19 095 vagyis a mindennapi tanköteleseknek 92.8 százaléka. Ismétlő-, ipar- és kereskedelmi-iskolába járt 3751 fiu, 3019 leány, összesen 6770. az erre kötelezteketnek 86.3 százaléka, felső népiskolába 32 leány, polgári iskolába 142 fiu, 37 leány, a megyebeli három gymnasiumba 417 fiu, összesen jart e megyében iskolába 26,483, vagyis az összesírt tanköteleseknek 93.4 százaléka.

1876 óta emelkedett az iskolába járók száma 5010-el, a mi 23.3 százaléknak, 1869 óta, a mikor az iskolába járók száma 15 481 volt, 11,002 vel mi 70 százaléknak felel meg.

Vallás szerint volt az iskolába járók között 10 323 róm. kath., 711 gör. kath., 5211 hely. hitv., 9576 ág. hitv., 662 mózes hitű. Anyanyelv szerint 13 710 magyar, 900 német, 11,873 tót.

Iskolába nem járt 977 fiu, 941 leány, összesen 1918 vagyis százból 6.6.

Legalább 8 hónapig járt iskolába 23,703, 8 hónapnál kevesebb ideig 2780 tanuló, 17 223 tanuló mulasztott összesen 207 374 napot, melyből bírságotlaltott 4371, felmentett 203 003 félnapi eset. Mulasztási bírságpénzből befolyt 87 ftt 10 kr., mi a sok mulasztás, s az 1918 nem járóval szemben elég esekély összeg.

A tanuláshoz szükséges könyvvel el volt látva 25 382 tanuló, nem volt ellátva 1101, s a mindennapi elemi tanfolyamból kilépettek közül csak olvasni megtanult 17, írni és olvasni 2890 gyermek.

A megyében lévő 281 önálló község közül birt hely-

újjaszerzése által. Ekkor Kónyi Manó és Fenyvessy Adolf lettek annak főnökeivé, kik már 61. óta működtek benne. Bár ok a Stolze-Fenyvessy rendszer hívei, az ellentábor híveinek is alkalmat adtak a belépésre, kik azt rendszerük gyakorlati érvényesítése végett elfogadták és az éles irodalmi viták között is a legjobb egyetértésben működtek együtt. Mindkét rendszer fényesen kiállotta a gyakorlat próbakövét és bizonyította életrevalóságát. Jelenleg is az országgyűlési gyorsíró-intézetben, mely a nemzeti kormány viszályállításával magyar állami intézményképen ismét újjaszervezetett, találja a gyorsírás legfontosabb alkalmazását, itt működnek első rangú gyorsíróink, kik szorosan vett hivatalos teendőik mellett a gyorsírás feleltsége és terjesztésében is buzgón fáradoznak. Itt nyervén állandó alkalmazást Markovics is. 1868-ban Bécsből Budapestre költözött. 1869-ben pedig a budapesti magyar gyorsíró egyesület elnökévé választotta. Ezóta rendszerének ügyei kezében összpontosulnak, s hogy az oly szép elterjedésnek örvend, mindenkelelt az ő fáradhatatlan tevékenységének és kitartásának köszönhető.

A gyorsírás elterjedésére nézve nagy jelentőségű az 1870-ik év. Ennek nyarán a közoktatási miniszter megbízásából országos tanfolyamok tartattak középiskolai tanárok számára mindkét rendszer szerint. Markovics tanfolyamain 61. Fenyvessyén 44 tanár vett részt. A gyorsírás tanítására való képesítés czéljából pedig 1871-ben a nevezett miniszter gyorsírás tanárokat vizsgáló bizottságot állított fel mindkét rendszer kiválóbb tagjaiból. E bizottság előtt a lefolyt 17 év alatt Gab.-Markovics-rendszer szerint 190-en, a Stolze-Fenyvessy-féle szerint pedig körülbelül felényien nyertek gyorsírás-tanári oklevelet. E tények következtében folyton emelkedik a gyorsírás tanítása az országban. Ugy hogy, míg 1863/4-ben csak 90-en, 1869/70-ben is még csak 920-an tanultak a Gab.-Markovics-féle gyorsírás (a menyiben csak e rendszer tanügyi adatai állanak rendelkezésemre, a másiktól nem szólhatok), addig 1870/1-ben 2120-ra emelkedik számuk, ami egyenesen az országos tanfolyam

egyesület 20 éves jubileumát. Ez alkalommal 3 versenyírást tartott, melyek egyikében a Stolze-Fenyvessy-rendszer hívei is részt vettek. A 3 verseny írásban 2-en 4—4. és 2-en 3—3, és 6-an 1—1 aranyat, továbbá 4-en gyorsírás műveket és 36-an elismerő okleveleket nyertek. Az ünnepi közgyűlést ápril. 2-án tartották, melynek főtárgya dr. Szombathy Ignác előadása volt a gyorsírás történetéből hazánkban. A jubileumot vidám közvacsora zárta be, melyen a gyorsírókon kívül néhány képviselő s irodalmi elköltség is jelen volt.

Az egyesület működéséért már több ízben nyert elismerő kitüntest. Így az utolsó párisi világ kiállításon való részvétele alkalmából elnökét, Markovics Ivánt, a francia közoktatási ministerium „officier d'Académie” ezimmet s az azzal járó diszjellel tüntette ki. Majd a székesfehérvári iparkiállításán „a gyorsírás terjesztése körül kifejtett ernyedten buzgalmaért” arany érmet nyert. A budapesti orsz. kiállításán pedig „közhasznu munkásságáért” kiállítási nagy érdemet kapott.

Végül felemlítve, hogy Markovics gyorsírás tankönyve mellett, mely eddig 8 kiadást ért, újabbán több jeles tankönyv is jelent meg e rendszer szerint Bódogh János, Hegedüs Ferencz és Forray Somától, körülbelül elmondtam e gyorsírás rendszer legfőbb mozzanatait hazánkban.

A mi a Stolze-Fenyvessy rendszert illeti, adatok hiányában, csak azt jegyez a meg, hogy újabb időben Gyurmán Andor, budai gymm. tanár, adott neki nagyobb lendületet, bár azt újabb átdolgozás alá revén, Fenyvessy áttételen lényeges módosításokat tett.

Most pedig még annak felemlítésével zárom e sorokat, hogy a jövő 1889. évben, mint Gabelsberger születési éve százados fordulóján, szándékoznak felállítani szobrát szülővárosában Münchenben, melyre a magyar gyorsírók is szépen adakoztak.

Sárkány Imre.

ben egy vagy több iskolával 252. iskolázásra a szomszéd községbe be volt csatolva 28. tanító hiányában szünetelt a tanítás egész éven át Oulha községben.

A 252 községben volt 1 állami. 16 községi, 99 róm. kath., 3 gör. kath., 72 ref. 119 evang., 3 izraelita, 1 magán. összesen 314 népoktatási tanintézet, melyekből fokozatra nézve 310 elemi-, 1 felső nép-, 3 polgári iskola: egyéb minőség szerint 290 vegyes, 12 fiú és 12 leányiskola. Ezek mellett volt még 4 alsófokú kereskedelmi, 8 iparostanoneziskola, 5 tanműhely, 1 bányásziskola, 14 óvoda, 4 gyermekmenhely, 1 árvaház, összesen 351 nevelő és tanintézet.

Ezen tanévben szerveztetett a rozsnyói tiszakerületi ev. felső leánypiskola s Klenőczon a rimamurány-salgótarjáni vasmű egyesületi magyar tannyelvű népiskola, a rimaszombati kereskedelmi, pelsőci ipariskolák, továbbá a esetenki, veszerési, helyai ovodák, a fazekas-zsaluzsányi, szelezei gyermekmenhelyek, összesen 9 intézet, 1876 óta, 11 évi tanfelügyelői működése alatt szerveztetett 16 elemi, 1 felső nép-, 2 polgári, 8 iparostanonez, 3 kereskedelmi-iskola, 5 tanműhely, 7 óvoda, 4 gyermekmenhely, 1 árvaház, összesen 47, 1869 óta pedig 60 új nevelő és tanintézet. Szervezés alatt volt a tanév végével két iskola, egy óvoda és egy gyermekmenhely, melyek azóta meg is nyitattak.

Tannyelv szerint volt a 314 népoktatási tanintézetből 169 magyar, 68 tót, 4 német-magyar és 73 tót-magyar. A 37 szak- és nevelőintézetből 4 vegyes tannyelvű kivéve valamennyi magyar. A nem magyar tannyelvű iskolák közül tanítottat a magyar nyelv tényleg eredménytel 68-ban, kevés eredménnyel ötben. Csekély kivétellel tanítottat a többi kötelezett tantárgy is valamennyi iskolában s az eredmény csak ott esik kifogás alá, hol nem képesített tanítók vannak. Még mindig aránytalanul nagy számuk a. i. 52 vagyis a tanítólétszámnak 14 százaléka. bönitölés hat iskolánk befeletének fejlesztésére, s mivel ezek többnyire csekély népességű községeinkben találhatók, hol a törvényes minimális tanítói fizetés előteremtése legyőzhetetlen akadályba ütközik, ezen állapot megszüntetése csakis az illető községnek máshonnan nyújtandó iskolai-segély esetére remélhető. Egyéb ránt tanítottat iskoláinkban a régebben behozott tantárgyak mellett a testgyakorlat 261, a rajz 191, női kézmunka 112, fiuknál a faipar 36, a szalmaipar 47, az agyagmintázás 6, a könyvkötészet 5, a házi ipar összesen 93, az egészségtan 195 iskolában. Iskolai takarékpénztár volt 12, melyekbe 351 gyermek 699 frt 47 krt tett be. A tanítók legnagyobb része ott is, hol annak hálás talaja lenne, idegenkedik az iskolai takarékpénztár intézményétől s az ezt most már pótló postai takarékpénztár eszméjének sem oly buzgó felkarolói mint azt a népnevelésre is visszaható közvagyonosodás emelését célzó s csekély kivétellel mindenütt terjeszthető intézmény s ifjuságunk jól felfogott érdeke kívánja.

A 314 elemi, felső nép és polg. iskolában működött 316 rendes és 63 segédtanító, összesen 379 tanító kik közül 327 képesített, 52 nem képesített egyén, 363 férfi, köztük egy lelkész és 16 nő. Ez évben szerveztetett 4 új tanítói állomás, 1876 óta 40, 1869 óta 75, nem számítva ide a szakiskolák és kisdudorodáknál szervezett 12 önálló állomást.

A tantermek száma 376-ról 378-ra emelkedett. Saját házzal bírt 305. bérházban volt elhelyezve 9 iskola. Ezen épületekben adatott 347 tanítónak természetbeni lakás, míg 32 tanító lakbért kapott. Új czélszerű iskolaépület szerveztetett a rozsnyói evang. felső leányiskolának s emeltetett 10,000 frtnyi költséggel Klenőczon az ágost. evang. iskola részére. Az iskolák mellett volt 175 faskola, 231 iskola kert, 238 tornater. A felszerelés pedig volt 533 falitábla, 41 szemléltető képgyűjtemény, 283 fali olvasótábla, 241 számológép, 284 Magyarország, 91 Osztrák-magyar monarchia, 216 Európa, 61 föld és része fali térképe, 247 földgömb, 209 természetrajzi, 85 természettani, 70 rajzminta falitábla gyűjtemény, 43 iskolánál tornaeszköz, 85 tanítói szakkönyvtár, 74 ifjusági és 41 népkönyvtár, 86 iskolánál tankönyvgyűjtemény szegény tanulóknak számára. Ezeneken kívül volt még 220 falitérkép, 19 községi, 149 Gömörmegyei térkép, 14 atlasz, 89 másnemű falitérkép, 9 domború térkép, 7 tellurium, 1 földrajzi, 2 tört. képgyűjtemény, 171 természetrajzi eszköz, 52 természettani eszköz, 4 gypsmintha, 3 régiséggyűjtemény, 1 muzeum és egy megyei tanszermuzeum.

Az elemi és népiskolák fentartására befolyt készpénzben 128,233 frt, természetben 73,406 frt, összesen 201,639 forint. Egyenként befolyt 444,120 frtnyi becsértékű ingatlanból 29,252 frt, 209,967 frtnyi tőke kamatjából 11,480 forint, tandíjból 31,643 frt, állami segélyből 11,796 frt, közsegéből 28,450 frt, egyházból 50,675 frt, egyéb forrásokból 88,313 forint.

A kiadás következőképen oszlik el. Rendes tanítók fizetésére fordított 122,442 frt, segédtanítókra 17,005 frt, fűtés, tisztogatásra 8,976 frt, taneszközökre 4,218 frt, szegény tanulók segélyezésére 2,211 frt, vásárlás, építkezés, tőkésítésre 8,433 frt, vegyesekre 38,354 frt, összesen 201,639 forint.

Egy rendes tanító átlagos fizetése 387 frt, segédtanítóé 269 frt, egy-egy iskola belekerült átlag 642 frtba. Összehasonlítva egy-egy iskolának 1876-ban volt 236 frtnyi kiadásával, az emelkedés 406 frt, vagyis 172 százaléka.

Beleértve a 168 közig. bizottsági számot elintéztem ezen év alatt 1343 ügydarabot. Hivatalos utra fordítottam 62 napot, mely idő alatt meglátogattam 159 intézetet.

Rimaszombatban, 1887. évi december hó 13-án.
Groó Vilmos, kir. tanfelügyelő.

Írás a falon.

(Karczatol.)

„Tisztelt közgyűlés!”

... végig rezeg a kaszinó nagy termén az epi-phonema, s egy paranesoló alak katonás magatartással egyenesedik föl a zöldet képviselő barna asztal mellől. A morajló sokaság homlokára kiül az ünnepélyes esend, igyekszik kiki hasán lógó kormos pipáját s vele együtt önmagát is előbbretolni, avagy a füstöt okádó szivart lehetőleg fogai közé szorítani, nehogy az elámult hallgatás mián megköstöltassa az előtte „halljuk-ozó” nagy férfiu nyakszirtjeivel Huss János kinjait.

Denique csendesség lön az egész kaszinóban. A falon függő, tiszteletreméltó füsttől szeunyos arczképek füleiket

heggyezve lesik a szót, feut a plafondon mozogni kezdenek a téli álmukat alvó legyek, a könyvszekrények inaszkadi pókjai bágyadtan ütök fel fejeiket, a kályhákat ékesítő meztelen alakok esztalan mozdulattal görnyednek figyelő állásba, — csak a padozat alá szorult éhes, vén tüesök élesen hangzó, keserves csirpelése zavarja meg az általános csendet.

A nyugalomhevenyészte hajlék hátsó szögletében fültem én az oratori férfiú csilingelő hangjára, a melyből — talán a soha nem észlelt csendesség miatt — csak egyes melancholikus akkordok jutottak el hozzám, s háborgatták halk zsongással halló idegeimet.

Egyszerre csak elkáprázik a szemem. Az átellenes falon egy tüneményt látok megjelenni . . . egy kezét, miként egykor a dőzsölő Balthazar király . . . a kézben toll . . . a toll hegyén szó . . . a szó hegyén iczi-piczi kis szurony. Ugyan mi lehet az a szó? A kéz mozog, s írja a falra és ha én is leírom utána, ne okoljon miatta senki. . . . Tisztelt közgyűlés!

— Nem hoztam uti lapot, mert nincs, elfogyott, de e nélkül is kötelességem kijelenteni, hogy én és tisztársaim meggyünk, mert muszáj. Kérem választzanak erre a gyűlésre más elnököket, a ki a közhangulatot tolmácsolja.

A közhangulat szürkés barna füstgomolyban fuldokol, s a gyűléstvezető korolnok megjelen. Kezdi:

— Hogy öregnek tesznek, lelkők rajta, de ha gyengének találják, megharagszom. Korom megkívánja az elnökezést tettem a szigorú bírálatot.

A kéz helyeslő pontumot tesz e szavak után, csak egynemely tükörsillogással ragyogó fejek lógnak keserű lemondással jobbra-balra.

— A tagok lassu zümögéssel készítik a löporos összeküvést, mialatt sovány matematikai figurák röpkednek a terhes levegőben. Sovány? . . . halljuk csak, most jön a kövérebbje . . . Pénztári maradvány summa summarum hetszáz és egynéhány forint.

Felriad a fuldokló közhangulat s éljent kiált a 700 forintnak. A melegség kiül az arczokon, s a lelkesültség kövér eseppekben izzadja ki magát. De jön a hideg zuhany, jeggő fagy a esupp hőkölve hátrál a bátorság, csak a hatak jól elfedezett rejtekeiben szitogatják a löporos összeküvést hamvadó úszket. Ugyan ki robbantja fel a löport?

Vaj lészen-e hős?

Oly bátor, erős,

Kit nem tud ijeszteni veszély s baj?

— — Bizottság határozata, hogy a 8 frt tagsági díj ezentul is megmaradjon! — szól egy kimért hang.

Önfeláldozó elszántsággal ragadja meg a kanócot egy vérmes insurgens:

— Szállítsuk le! (rákontráznak hátul: ugy van!) Mér? Mer szegények vagyunk, mint a templom egere. Avagy ki meri az ellenkezőt állítani? Azért is azt ajánlom, hogy mindenki annyit fizessen, a mennyi tőle telik.

Puff! A löpor elsül s az ellenzék felsül. Kiki a markába nevet.

Csak épen ez kellett, hogy kitörjön az elfojtott humor. — Emberek! megálljonak csak! — hangzik az asztal mellől, akár csak Kutyabazson. — Egy jó eszmém van. A ki nem bírja a 8 frtot fizetni, az ne legyen a kaszinó tagja.

Bravo! zug a tömeg, s a szerföltött böles mondás véget vet a hat forintos rebelliónak. A humor, mint a gútat tört víz, komikus zuhogással fut tovább. Az arczok mosolyra gömbölyödnek, a pipafüst neveltséges alakokat képezve ki-gyózik fölfelé, s a misztikus felhomályban szeszélyes fényt derít a kopasz fejek holdvilága.

De hallgass! micsoda remegő hang ez? A mosoly elhal az ajkakon, s a meghatottság bus érzete fészkel be magát a kebelbe. A reszkető szavak borzalmasan konganak vissza a terem boltozataról, s megnyomják a szíveket, mint Jeremiás siralmi.

— Letesszük a tisztséget tisztelt közgyűlés! azzal a nyugodt öntudattal, hogy mindent megtettünk, a mit meg kellett tennünk.

— Maradjanak! tör ki az óhaj az asztal körül, míg az elébb hátul forrongó tömeg fa-yasztó csendet erőltetett magára, egyedül egy poczakos tag fujja a szót: Szavazunk!

— Köszönöm a bizalmat a magam és tisztársaim nevében. Igyekezzünk feladatueknak ezután is megfelelni.

Punctum. A jegyző egy nagy tintaesppel teszi emlékezetesebbé a lelkesült elnökvalasztást.

Ettől kezdve valami lidéreznyomás szállja meg a lelkeket. Sok ember, mintha az orra vére folyna, savanyu arczal bámul a füstös levegőbe. Mily sokat érne most egy kedvrehangoló szónok! — Csak meg kellett áhítani, már meg van.

— Minthogy a legtöbb ember — ugymond — sem enni, sem inni, sem olvasni, de még csak gondolkozni sem tud pipázó nélkül, s minthogy a szüzdohány élvezetétől Tisza Kálmán ugys megfosztott; indítványozom, hogy ezentul — legalább a kaszinó olvasó termében — tanuljunk meg pipa nélkül olvasni és gondolkozni.

Az indítvány közhelyesléssel elfogadtatik.

Hirtelen, szokatlan vásári zaj támad, az asztalról kötelekkel össze gyümöszölt újságlapok meredeznek a szemlélő elé. Előtte a licitáló bíró:

— 50 kr., ki ad többet érte?

Az ablakpárkányon szomorúan kushadnak meg a gyertyavégek. Pedig ezeket szedik legjobban.

Öreg este vet véget a gyűlésnek. Kigyul a lámpafény, megcsillan a gyertya világossága, az asztaloknál elfoglalják helyöket a szokott alakok . . . s aztán . . .

— Terecz. Béla. Asz.

— Contra.

— — — — —
Erre az én kézlátományom eltűnt. Ezeket írta. Most is ott van a falon, ha még a füst olvashatatlanná nem tette.

Meghívás.

Felkérem a megyei „lötenyésztségi bizottság” t. tagjait, — továbbá minden érdekelteket — miszerint, az állami ménék czélszerű szótolsztása felett tanácskozándó „értekezleten” — folyó évi január hó 27-én, délután 2 órakor — Rimaszombatban a városháznál megjelenni sziveskedjenek.

A ménék kiosztása folyó év január 28-án fog p. Szabadkán végbe menni.

Ez alkalommal felkérem még, a gazdasági egyelet t. választmányát, hogy — ugyancsak január 27-én — az említett „értekezlet,” után megtartandó „választmányi” gyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Rimaszombatban, 1888. január hó 19-én.

Farkas Ábrahám, egyleti elnök.

Hírek és vegyesek.

Lapunk vidéki barátait, régebbi levelezőit s általában a művelt közönséget teljes tisztelettel felkérjük, hogy a körükben történő fontosabb, vagy napi érdekű eseményekről lapunkat minél gyakrabban értesíteni sziveskedjenek. Csak akkor szolgálhatunk teljes mértékben a t. közönség érdekeinek, ha lapunk megyénk területén előforduló minden mozgalomnak hű kifejezője, tükre lesz.

Kinevezés A m. kir. igazságügyi minster Dr. Kemény Andor helybeli törvényszéki joggyakornokot az ipolysági, kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

Hymen: Szabó László törv. széki hivatalnok eljegyezte Szeverényi Irma kisasszonyt. Szerencsét kívánunk frigyökhöz.

A helybeli kaszinó f. hó 15-én tartotta rendes évi s egyuttaltisztujtó közgyűlését. A gyűlés lefolyásáról mely minden tekintetben érdekes volt, közöljük a következőket: Igazgatóvá választott ezuttal már negyedszer három éves mandatummal Török János törvényszéki bíró; pénztárnokká Tóth József és jegyzővé Institutórisz Endre, mindketten az olvasókör régebbi hivatalnokai. A választmány 34 tagra egészítettetvén ki, megválasztottak: Abonyi János, Abonyi Pál, Baksay István, Baksay József, Beliczky Viktor, Bodor István, Bornemisza László, Csider Károly, Dapsy Vilmos, Fábry János, Farkas Ábrahám, Glaufr Pál, Groó Vilmos, Hudoba Samu, Kishonti Gyula, Kubinyi Aladár, Lányi Bertalan, Lengyel Samu, Löcherer Tamás bíró, Löcherer Tamás dr., Lukács Géza, Madarasy Dezső, Marikovszki Gusztáv dr., Marton János, Nagy Ferencz, Samarjay János, Szabó Samu dr., Szabó József, Szakall Vince, Terhes Pál, Törköly József, Ujházi Lajos, Veres Samu dr. és Zichar Gusztáv.

A rimaszombati polgári olvasókör folyó hó 15-én tartotta rendes évi közgyűlését. A választmány mult évi jelentéséből közöljük a következő adatokat: Az 1887-ik évben bevétel volt 873 frt 23 kr. Kiadás 729 frt 95 kr., maradvány 143 frt 28 kr., mely összeghez hozzájárul még a várostól házbérsegély ezimen föl nem vett 150 frt, a teremdíjból elégedett, illetőleg visszautalványozott 12 frt 50 kr., tagsági díj-hátralék 202 frt s így a mult évi többlet 507 frt 78 krt tesz, melyből még levonandó 56 frt 83 kr. nem fedezett bolti kiadás, minek folytán az évi eredmény készletben és követelésekben 450 frt 95 krt tesz. Az 1887. év január 16-án rendezett bál 132 frt 41 krt jövedelmezett, melyből az év folyamán rendeltetett 151 kötet mű., nagyobbbrészt magyar íróktól; Konyha Géza ur ez évben is a könyvtár részére 17 kötet művet adományozott, tehát a lefolyt évben a könyvtár szaporodott 168 kötet művel, 106 darabban. A könyvtár áll jelenleg 1333 kötet műből 866 darabban. — Az egyleti rendes tagok száma volt az 1887. évben 100, kik közül elhunyt 3, elköltözött 2. — Elnökül Eva János, jegyzőül Rónay Gyula, pénztárnokul Szabó János lettek megválasztva. A választmányba beválasztottak: Benyo Béla, Varga Lajos, Ribély Miklós, Jakovetz Alajos, Gasko János, Szabó József hivatalnok, Szabó József mé-száros, Konyha Géza, Koreny Pál, Kovács István, Lengyel Pál, Turay Ferencz, Tóth Péter és Uthy Antal.

Tiszolczi hírek. Folyó hó 15-én a tiszolczi magyar kaszinó felolvasó estélyt tartott, mely alkalommal Gyürkó Frida kisasszony szerzett élvezetes estét a tiszolczi magyar intelligentiának. Felolvasása a „Pénz”-ről gondos tanulmánya vall s szerzőjének díszére válik. Lesz alkalmunk ez érdekes dolgozatot lapunk olvasó közönségével, szerzőjének szíves engedélye folytán, egész terjedelmében megismertetni. Tiszolcznak pedig gratulálunk! Ritka Város, melyben a társas élet és közművelődés előmozdítására a komoly tudományokkal foglalkozó hölgyek nyilvánosan is közreműködnek. A bójtben — ugy halljuk — műkedvelői előadást is fognak rendezni. Reméljük, hogy a rendezőség fáradozását siker fogja koronázni, annyiaval is inkább, hogy a tiszolczi magyarság érdekeit szíven hordozó rimaszombati közönség is a tiszolczi társas élet mozgalmait élénk érdeklődéssel kíséri s nem lehetetlen, hogy a bójtu műkedvelői előadásra is, a ki teheti, elmegy.

A rimaszombati és vidéki jótékony nőegyesület választmánya által saját árvái részére rendezett karácsonyi ünnepély költségeire befolyt készpénzben 48 frt 50 kr. Ez összegből levonván 33 frt 05 krnyi kiadást, a fennmaradó 15 frt 45 kr a mult év 8 frt 04 krnyi adománnyal együtt, tehát összesen 23 frt 68 kr az egyesületi árvák részére a postai takarékpénztárba helyezettett.

Felhívás. Azok, kik netalan feledékenységből a helybeli polgári olvasókör által február 5-én megtartandó tánczestélyre meghívót nem kaptak, s ahöz igényt tartanak: igényeik érvényesítése czéljából sziveskedjenek a rendező bizottsághoz fordulni.

A nagyőrcei műkedvelőtársulat jótékonyczélú 13-ik előadása 1888. január 29-én fog a magyar közművelődési egyesület „garami köre” javára megtartatni. Színré kerül ez alkalommal „A szabin nők elrablása,” vigjáték 4 felvonásban. Írta: M. Felix fordította Deréki Antal, — és pedig a következő szereposztás mellett: Bányai tanár: Rőczey István, Borbála, neje: Halasi Gyuláné, ezek leányai: Irma: Latinák Lenke, Etelka: Halasy Irén. Dr. Szilvási, Irma férje: Malinák Aladár, Morosán Bogdán, kereskedő: Dedinszky Gyula. Endre fia: Beél Gyula, Betegzi Fridolin, szinigazgató: Perjessy László, Róza, szobaleány Bányayonál: Papszász Mariska, Mari, szobaleány Szilvásnál: Tóth Irén. Kobak iskola szolga: Aschner István. — Helyárok: Kör-szék 1 frt 50 kr. Zártszék 1 frt. Földszinti ülőhely 60 kr. Állóhely 50 kr. Karzati zártszék 1 frt. Karzati ülőhely 60 kr. Karzati állóhely 20 kr. — Estélyre hemeseti jegy 50 kr. Felülfizetettek köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. Szállás, előfogatok s jegyek biztosításáról az elnök-ség készséggel gondoskodik. — Ajánljuk a közönség figyelmébe e leendő előadást, már annyiaval is inkább, mivel a nagyőrceiek nemcsak a jótékony czélra, de a vendég-szeretet érdekében is tudtak áldozni s tudnak áldozni jövőre is ha kell!

A rimaszombati izr. hitközség f. hó 15-én tartott rendes közgyűlésén megbotránkoztató eset történt, mely már azért is érdemes a közhirre tetelre, hogy jövőre az ily megszegyenítő és egy hitközség méltóságának semmi szín alatt meg nem felelő botrány lehetőleg kikerültessek. — A botrány ez volt: Dickmann Ignáz, a hitk. buzgó és önzetlen elnöke a közgyűlést felhívta, hogy a rimaszombati izr. hitk. korszerű szervezkedéséhez szükségessé vált alap-szabályok kidolgozására kiküldendő bizottságot válasszon, mely felhívásnak a közgyűlés tulnyomó és tekintélyesebb része azonnal, a közgyűlés általában pedig később eleget tett. Minthogy azonban — sajnos — a rendellenes elemek egy határozatot simán elfogadni képtelenek, megtörtént, hogy egy a közgyűlésen jelen volt egyén, ki különben általában magaviselete folytán gyanusnak tartatik, a rendet annyira zavarta és az elnököt oly módon provokálta, hogy esakis utóbbi erőleys fellépésének köszönhető, hogy nagyobb kihágások nem történtek; a rendező terem elhagyására kényszerítettett s a rend helyre állítatott.

Pörül járt dohánycsempész. A hét elején történt, hogy Csank Gusztáv — állítólag Pelle Gergely kocsisa — p-tefah lakos, utnak indult az alföldsége magyar dohányért. A dohányt szép összeg pénzben be is vásárolta s már majdnem faházához ért azzal, midőn egész váratlanul két esendő meglette s az általa szállított két szánka dohányt mely 494 kilogrammot nyomott, lefoglalta az állam részére. A dohányt a tetten kapottal még az nap be is szállítottak a esendőrk. — A négy lovat, mi a szánkát vont, folyó hó 17-én árverezték el a városházán, a pörül járt dohánycsempész — szerencsétlenségére.

Az 1887. évi termés. A magy. kir. földművelési miniszterium által összegyűjtött és a hivatalos lapban közzétett statisztikai adatok szerint: Magyarországon az 1887. évben búzával, rozssal, árpával, zabbal és repcével be volt vetve mintegy 10 millió catastrális (1600 □ öl) hold. Ezen területen termet:

búza	41.883.537 métermázsa
rozsa	15.580.245 "
árpa	12.940.460 "
zab	9.880.959 "
repce	327.318 "

összesen: 88.602.519 métermázsa mely terménynek értéke átlagos árban körülbelül 407 mil. forintot tesz. Ezen átlagos értékeménységet összehasonlítva az 1886-ik évben elért termények értékeménységével, az 1887. év javára mintegy 88 millió forint többlet mutatkozik, dacára annak, hogy az 1887-iki átlagos árak az 1886-ik évinél alacsonyabbak. — Mint ebből látható, a múlt évben általában jó termés volt. Szomorú statisztikai képet nyerünk azonban, ha tekintetbe vesszük, hogy állami rendes és rendkívüli kiadásaink évenként 350—380 millió forint igényelvén, az összes szemes termények értéke szükséges ezen kiadások fedezésére, sőt kissé rosszabb termésű években még nem is elégséges. Ily viszonyok között haladás az anyagi jólét terén, — nemzeti közgyarapodás — alig képzelhető.

A férj értéke készpénzben. Angolországban nem épen ritka eset, hogy szülők eladják gyermekeiket; elég gyakran megtörténik az alsóbb osztályokban az is, hogy ferjek pénzért vagy egy pohár sörért tulajdon feleiségeiken. Azonban ez néha megfordítva is áll, mit igazolni látszik a következő érdekes eset: Nehány hónappal ezelőtt egy mesterember, ki Scheffieldben nem kapott munkát, elhatározta magát, hogy kivándorol Ausztráliába. A hajón megismerkedett egy fiatal leánnyal, a ki halálisan beleszeretett. Nagyon le volt verve, mikor azt hallotta, hogy az imádott ember már nős, és azt mondta, hogy majd megvásárolja őt a feleségétől. A férjnek nem volt ez ellen kifogása: mielőtt Ausztráliába érkeztek, a leány irt a kedvese — feleségének, a ki férjét 100 font sterlingre — penzértékünk szerint 1200 frira — becsülte. Ezt az árt magasnak találták; végül megállapodtak 20 sterlingben, a mely összeget törvényesen kiállított okmányokkal együtt elküldték Angolországba. A Scheffieldben maradt asszony aláírta és a leány ma már neje a kivándorolt s pénzen vásárolt — férfinak.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület havi közlönye, a „Méhészeti Lapok” immár IX. évfolyamában lépett, s annak f. é. 1-ső száma a következő gazdag tartalommal megjelent: Méhésztársainkhoz, Juhász Pál, a kitűnő veterán méhész (arcképpel), A méhek ingerlékenysége. Pár szerény észrevétel. Visszhang Tanos Pál „Neizer rodivivusz” című czikkére. Egyesületi élet. Méhzigongás. Kérdések és feleletek. Levélszerény. A borítékon: Történet befizetések. Mondani való. Tájékoztató. — A méhészet, a melyet az országos egyesület oly kitartó buzgalommal és szép sikerrel szolgál, az ország közgazdaságának egyik fontoságát képezi, mely, épen az egyesületi működés folytán, már hazánkban is felemelkedett a külföldi méhészet magas színvonalára. S csak nagyon melegen ajánlhatjuk minden méhészkedőnek, hogy az országos méhészeti egyesület tagsági kötelekbe lépjenek, a mire az egyszerű jelenkezés is elegendő. Az egyesület tagjai, számos más egyleti előnyt élvezve, évi 2 forintnyi esekély tagsági díjért a szak-szerűen szerkesztett egyesületi havi közlönyt is bérmentesen kapják. — Tagságra jelentkezhetni az országos méhészeti egyesület elnökségénél Budapesten (kir. műegyetem).

Farsangi naptár.

A régiebb időben a farsang szezonja alatt rendezett tánczvizgalmak alkalmával, alig tett valami nevezetese az ember: minthogy agyontánczolta magát. — Ma is megteheti ezt bárki és kétszerte örömeztet, mint valaha. — Igen, mert aki ma kíváncsi tánczolni, az a jótékonyág érdekében tánczolhat, mivel filléreit arra kell áldozni, mert manapság a tánczestélyek ilyen színezetűek; — igen! mert a leányok nagyon kaposak s iparkodnia kell a férfiaknak hogy mentül több táncz által azok szívéhez a kulesót megkaphassa.

Lesz az idén annyi mulatság, hogy sok. Azt se tudja az ember — egyikkől kieviezkélve — melyikbe menjen. Tegnap, folyó hó 21-én Rimabréz-on megtartott tánczestélyen a ki nem volt — ez a gömörmegei közművelődési egyesület nyustyai köre javára adatott — az ma oda házá készül — mert véget ért. Azonban, a ki mégis mu-

latni akar még ma, s szeme előtt lebeg a jótékony czél: ránduljon le Feledbe, szívesen látják az iparos ifjak, kik szintén a „gömörmegei közművelődési egyesület” javára rendeznek tánczmulatságot a Szilasy kastély helyiségében 50 krnyi belépti díj mellett.

Az oszgyáni róm. kath. iskolaszék által, az iskola alap javára rendezendő mai tánczmulatsága is jónak ígérkezik. Belépti díj csak 20 kr. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

A legtöbb tánczestély ez idő szerint f. hó 29-ikére esik. E napon lesz megtartva 30 kr. belépti díj mellett Tamásfalán az evang. énekkar által rendezendő tánczvizgalm, — Feleden, a vasuti állomás termében a „feled-i kaszinó” alapítókéjének gyarapítására tartandó zártkörű tánczmulatság. Belépti díj személyenkint 1 frt. Családjegy 3 személyre 2 frt s minden további személy után 50 krrel több. — Továbbá a rimaszécsi iparos ifjak által a gömörmegei közművelődési egyesület javára rendezendő tánczvizgalm 50 kr. belépti díj mellett s végül a helybeli iparos ifjak önképző és segélyegylete által, saját pénztárak gyarapítására megtartandó zártkörű tánczmulatság. Belépti díj: személyjegy 80 kr. Családjegy négy személyre 2 frt 50 kr. Karzat jegy 80 kr. Mindezeknél a felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

A rimaszombati polgári olvasóköz. zártkörű tánczmulatsága, mit saját könyvtárak gyarapítására rendez, február hó 5-én lesz megtartva. — Bementi díj 80 kr. — Karzat jegy 40 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

A legimpozansabbnak ígérkezik gömörvármegye ifjusága által rendezendő tánczmulatság február 11-én. A tiszta jövedelem a „megyei tiszti nyugdíjalap” javára fordítatik. — Személyjegy 2 frt. Családjegy 3 személyre 5 frt, minden további személy után 1 forinttal több. Karzati ülőhely 2 frt. Kik meghívót — talán tévedésből — nem kaptak, szíveskedjenek ez iránt a rendezőséghez fordulni. — Felülfizetések itt is köszönettel fogadtatnak s miről hirlap után nyugtáztatnak az illető felülfizetők.

Lesz tehát bál akármennyi. — Mulathat ki-ki, csak pénze legyen: ha ez van biztosítva lesz, hogy megjön a kedve. — Mátka párt is választhat, ki nőülni akar, módjában lesz, hisz itt a farsang, s elhozta a leányvásárt is — a bálokat.

Nyilvános nyugtázás!

Berzetei ev. ref. egyháznak javára újabban hozzám érkezett adományok:

a) P. Bodollórol Fáy Viktor földbirtokos s világi iskolai körlátogató 15 frt.

b) Olajos Pál gesztelyi ref. lelkész maga és egyháza részéről 4 frt.

Főösszeg 969 frt 63 kr.

Az emelkedett szellemű s fenkölt gondolkodású jöltevők, találják fel nemes tettök becsét a boldogító öntudatban! Berzete, 1888. január 20.

Batta György, berzetei ev. ref. pap.

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetmény.

2793. sz. — A rimaszécsi körorvosi állomás leköszönés folytán megüresedvén, ezen állomás betöltése ezelőből pályázat nyitattik: a választás határidejéül Rimaszécs városában f. évi február hó 20-ának délelőtti 10 óraja kitűzték. Minél fogva felhivatnak az ezen állomásra pályázni kívánók hogy folyamodványukat szakképesítőségükről s a törvény által előírt 2 évi orvosi gyakorlatról szóló bizonyítványokkal felszerelték 1888. évi február hó 15-éig Feleden hivatalomnál annál bizonyosabban beadják, mivel a későbbben érkezett folyamodványok figyelmen kívül hagyandók lesznek.

A rimaszécsi körorvosi állomással járó javadatmazás áll egy évi ezer o. é. frt évi fizetésből, tartozván a betegre a körorvost saját alkalmatosságukon szállítani; — ezen díjazás mellett a leendő körorvos tartozik a beteget ingyen gyógykezelni s minden községet havonként legalább egyszer saját fuvarján minden díj felszámítás nélkül hivatalosan meg látogatni s a beteg létszámot tudomásul s azokat gyógykezelés alá venni.

Feled, 1888. január hó 5-én.

Sándor Béla s. k. főszolgabíró.

Szerkesztői üzenetek.

A. J. Budapest. Fővárosi leveleit köszönettel vesszük. Jelenleg beküldött ezikke tárgyhalmaz miatt ezuttal kisorsult.

Z. I. K. L. s. többeknek, kik a helybeli kaszinói közgyűlés lefolyásáról küldöttek ezikkeket, kéziratáikat rendelkezésükre becsátjuk. Barmily fontos vala is társas életünkben a lefo y közgyűlés, egytelől terünk sem volt a közlére, mástól a kedélyek felizgatására nem is szeretnénk tért nyitni.

B. J. Elfoglaltságunk miatt még eddig nem érkezünk ígértünk beváltani, de a hét folyamán mindenesetre elküldjük a megígért levelet.

Felolós szerkesztő: **Dr. VERES SAMU.**

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

7245. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy a **magyar kir. kincstár** végrehajtónak **Vég András, Dániel** és **Zsuzsanna** végrehajtást szenvedő elleni 58 frt 88 kr. adó követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Sajó-Gömör község határában fekvő a sajó-gömöri 124. sz. jtkönyvben foglalt külsőségből Vég András, Dániel és Zsuzsannát illető 7/16 részére az árverést 454 frt 50 krban ezennel megállapított kikiáltási árrban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1888. évi február hó 27-ik napján délelőtti 10

órákor Sajó-Gömör községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át vagyis 45 frt 45 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. § ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1887. évi december hó 4. napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Hánrich Lajos, kir. tszéki bíró.

Bérbe kiadó.

A gesztetei összes regálé: **korcsma, mé-szárszék és boltijog** folyó év **február hó 16 án** a hely színén tartandó árverésen ez év május 1-ső napjától bérbe adandó; a bérlet feltételeit megtudhatni a közbirtokosságnál. Zárt ajánlatok is elfogadtatnak.

1—3

Kiadó lakások.

A Fötéren Soós Mihály-féle emeletes házban, négy lakás május 1-től kiadó, bővebben értekezhetni **Baksay Józsefnél.**

Meghívás.

A nagy-rőcei kölesönös segélyszövetkezet összes jogosított tagjai **f. évi február 2-án d. u 2 órákor** tartandó rendes közgyűlésre ezennel tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatósági jelentés.
2. A zárszámadások és a mérleg jóváhagyása, esetleg megvizsgáltatása.
3. Az osztalék megállapítása.
4. Az igazgatósági tagok és a tisztviselők jutalmaztatása.
5. Jótékonyczélu kiadások megállapítása.
6. Az igazgatóságiés a felügyelő bizottsági tagok választása és az ellenőr megerősítése
7. Esetleg az alapszabályok módosítása.

Kelt Nagy-Rőczen, 1888. évi január 4.

3—3

Hlavács Sámuel, igazg. elnök.

Hirdetmény.

7251/887. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy **m. kir. kincstár** végrehajtónak **Lehotai András** végrehajtást szenvedő elleni 61 frt 29 1/2 kr. adókövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, Uzapanyit község határában fekvő, az uzapanyiti 207. sz. tjkvben foglalt Lehotai András nevén álló 1/4 urb. telekre 73/b. számú házra és urb. erdő s legelő illetményre az árverést 734 frtban ezennel megállapított kikiáltási árrban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1888 évi márczius hó 1-ső napjának délelőtti 10 órákor** Uzapanyit községben a községi bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át vagyis 73 frt 40 krt készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1887. évi december hó 6. napján. A Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Hánrich Lajos, kir. törvényszéki bíró.

Hirdetmény.

Néhai id **Gelle Istvánné** örökösei tulajdonát képező külső és belső ingatlanság Szabad. Rimaszombat r. t. város árvaszékének 826/887. sz. határozata folytán folyó 1888. évi február hó 4-ik napjának d. u. 2 óráján önkénytes árverésen fog eladatni, erről a venni szándékozók azon megjegyzéssel értesítenek, hogy az árverési feltételek addig is Huszt Lajos árvaszéki előadó hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Kelt Szab. Rimaszombat r. t. város árvaszékének 1887. évi december 31-ikén tartott üléséből.

2—3

Szabó György, árvaszéki elnök.